

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se 'ac
numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
V. Mestugean, I. Dragu, S. Mihail, A. Măndru, Maria Hina, V. Anestin,
M. Săulescu, Vasilescu-Portos, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
- BANI 20 -

Bombardarea orașului Belgrad

Ecourile săptămânii

În momentul când scriem aceste rânduri, Europa intră în plină război.

Mai toate statele, cuprinse de furiile războiului, ca de o nebunie subită, și-au ridicat armatele spre a le trimite în joc.

Decumdată, sunt în plină război Austria, Serbia, Germania, Franța, Anglia și Rusia și nu se știe dacă și celelalte state, cuprinse în zona desfășurării acțiunilor militare, își vor putea menține până la sfârșit neutralitatea. În rândul acestor din urmă state sunt: Belgia, Olanda, Elveția și România.

Se poate deci ușor înțelege prin ce vremuri grozave trece vechea Europă. S-a căutat mult timp să se găsească călătoria războiului general. Monarhii însă, care condusese destinele popoarelor, nu au știut să se înțeleagă între ei, să trăiască în armonie, și au declanșat războiul fără a ține socotă de urmările lui.

Scănteia care a făcut să explodze bomba războiului general a fost o diosul atentat de la Sarajevo. Cine nu fi crezut că atentatul acesta să aibă urmări atât de grave.

Austro-Ungaria, se vede că, și-a pus în gând să pedepsească aspru pe sârbi, distrugându-le, în primul rând, Capitala. Telegrammele anunță că Belgradul e zilnic bombardat de bateriile austriace așezate pe înălțimea Semlinului. Poate nu s'a răzuit în istoria mai recentă a războaielor o distrugere atât de crudă a unui oraș. Cea ce se petrece acum pe țărâurile Saveli ne amintește de vremurile cele mai sălbatice ale omenirii. Austriecii nu vor să ocupe Belgradul, lucru pe care ar fi putut să-l facă de mult, ei vor să-l distrugă, spre a răzbuna astfel asasinarea arhiducelui Franz Ferdinand.

Urmările acestui război general sunt incalculabile. Războiul acesta, care va costa milioane de vieți, va putea, poate, să aibă și urmări ferice pentru generațiile viitoare, care își vor da seama cât de greșit sunt statornicile raporturile dintre națiuni și vor căuta să așeze pe baza totului noui viața popoarelor, făcând războaielor imposibile și asigurând domnia păcii eterne.

Din nefericire și România, prin poziția geografică, e prinsă între statele beligerante și se află în poziția cea mai critică pe care a avut-o vreodată.

Său omis păreri izolate ca țara noastră să lupte ba alături de Rusia, ba alături de Tripla alianță. Consiliul de Coroană, în zădărnica încercare a făcut-o acum câteva zile, a decis însă neutralitatea României. Era hotărârea cea mai patriotică ce se putea lua și care aduce cinste sfetnicilor Tronului.

Dar, hotărârea aceasta, ori cât de echilibrată ar fi, nu înseamnă rezolvarea marei probleme. Se poate întâmpla ca România, cu toate sentimentele ei pacifiste, să fie lărdată în război. Și aceasta va fi, dacă vreunul din statele beligerante s'ar gândi să fortifice fronturile țării.

Din fericie România e bine pregătită pentru orice eventualitate. Ea dispune de o armată război care va ști, la nevoie, să fie înălțimea marilor sale datorii, iar în cazul ei are pe unul din cei mai mari căpitani ai timpurilor moderne. Poporul românesc, de altă parte, conștient de solemnitatea momentului, e gata pentru orice sacrificii.

Sub aceste condiții îmbucurătoare, țara poate să privească viitorul cu încredere.

Mestogean

Salutul morții

de IOAN DRAGU

Moriturii te salutant

Duminea era întunecată și rece. Drie — un drit din cea din urmă clasă — sta la poarta spitalului Colțea. Se pregătea înmormântarea unui băiat foarte cum se cade care murise de pe urma literaturii, crezând că are să poată trăi de pe urma ei.

Cei lipsise ca să și facă un drum spre renume și spre avere? Era modest, conștiințos, încrezător și generos: un quatnor, grozav de virtuți primejdioase! Așa făcând într-o bună dimineață, boala, precedată de mizerie...

Înțelegeți restul. Trei prieteni îi urmau în cărucia care porțise spre cimitirul Văcărești.

Și lugubru cortegiu își urma încoace, și la trecerea lui, toți omenii se descopereau, toate femeile își făceau cruce, bogăți și săraci, tineri și bătrâni, amestecați de-a valma în trista egalitate al acestui salut al morții.

Era a douăzeci-o oară când vedeau aceiași formalitate de respect: de douăzeci de ori, făcuseră și ei, printr-o mișcare instinctivă, adio acestor supremi trecătorilor din ceasul din urmă. Dece oare salutul morții înși pricinui de data asta o impresie mai adâncă?

Desigur trista singurătate a ceremoniei, desigur înșecarea aceasta monotona în care luna Noembrie își risipise melancoliile: desigur amintirea biutului morții, desigur toate acestea.

Și în vreme ce mă gândeam, mi se părca, că aud pe neașteptate un glas cunoscut. Era acela al mortului, cu timbrul puternic și sincer, cu ironica bonomie și prietenoasă bruschetă:

— Ei vezi, înăi zicea ei, toți mă salută azi... în vreme ce scrii... Știi tu că e frumos să mori? Cel care era dispregiut ori uitat de toți, cel ale cărui suferințe n'ar fi făcut poate să se întarcă măcar un singur cap, îi vede grație morții, pe toți descoperindu-se în fața lui.

„Ei bine, dragul meu, trebuie să le probez tutulor că, cu toată mizeria mea, am fost și eu bine crescut și trăit în lume. Da, prietene, trebuie să le înapoze salutul.

„Uite, trecem tocmai prin cartierul în care locuisem odinioară. Cunosce toate fețele acestora: eu singur sunt necunoscutul! Am să profit dar de incognito-ul acesta. Cât am trăit, n'am îndrăznit să spun nimăunul adevărul crud. Am dreptul, nu e așa? Să'i spun ca o excepție în beneficiul reprezentăției mele de adio.

— Bonjour, scumpe domnule proprietar!

Ai plecat, învăluit comod în blană, să și faci plimbarea zilnică. Și eu mă plimb după cum vezi, și încă în trăsura! Nu te încrunta, căci nu vreau să fac concurență cupenului d-tale arogant. Bonjour, scumpe domnule proprietar. Ai fost cam crud cu mine. Îți datoram chiria pe două luni, — dar iarna era așa de grea și lemnele așa de scumpe încât te-am rugat să'mi îngădui un mic răgaz. Opt zile numai...

„N'ai vrut să m'ascuți, și am plecat lăsându-ți pentru totdeauna nenorocita'mi mobilă și zdrențele mizeriei mele. A trebuit să rătăcesc la întâmplare două nopți. Și cum imi luaseși totul, e posibil, scumpe domnule proprietar, să fi contractat în nopțile acelea două germele boalei de piept care m'a trimis pe lumea cealaltă.

...Ei și! Cum ai să te oprești d-ta la astfel de amănunte? Iartă-mă că împiedic drumul echipagiului d-tale de lux. Lasă, lasă, că trec iute; așa, bravo, am trecut, conștiința îți e

mulțumită, m'ai salutată. Bonjour, domnule proprietar!

— „Iubitul și mândrul meu protector, sunt al d-tale, roluă glasul după o scurta tăcere adresându-se unui domn gras și burghez... Nu știi cui se adresează salutul d-tale?... Aduși aminte de tânărul naiv și fără experiență care venise în București acum cinci ani. Aveam pentru d-ta o scrisoare de recomandare, căci treceai drept un Meccca... Oii m'ai primit foarte dragu! Știai cum să te porți ca să nu sperii pe nimeni. Numai că, ai putea d-ta să'mi spui ce s'au făcut cele două volume pe care eu am avut plăcerea să le scrii și d-ta cinstea să le iscălești?... Mi s'a spus că'mi avut mare succes, probă că m'ai dat afară din casă, puțin timp după aceea... Cariera mea a fost, după cum vezi, mai puțin strălucită ca operăle d-tale... D-ta, când vei muri, vei avea desigur discursuri funebre și necrologuri... Eu, am fost salutată de d-ta: revanșa! Suficientă. Rămâi cu bine, iubitul și mândrul meu protector.

— „Tu ești, Nino! Vai cum te-ai schimbat!... Da, da, așa e. Eu, care am trecut prin toate etapele boalei, mă pricep în astfel de lucruri. Îți mai aduci aminte? Nu'ți plăcea să mă auzi tușind. Și apoi, eu nu mai eram vesel ca odinioară, nu mai eram plăcutul tovarăș de petrecere din trecut! Într-o bună zi ai fugit spre zări mai albastre; n'ate făcercat să te mai opresc. Plăcerea te lăcuse, draga mea, crudă față de mine: ia în seamă să nu fie crudă și față de tine... Ochiți așa de vioi odinioară s'au stins în orbite; obrajiți așa de tineri și de trandafirii s'au vestejit și s'au scobit! Nino! Nino! Nu'ți cerusem să mă răzbuni tu însăși așa de grozav! Mulțumesc pentru salutul tău, micuțo. Să dea Dumnezeu ca răspunsul meu să nu însemneze: „La revedere, în curând!“

— „O reverență din parteți ilustru librar care te întepenesti mândru în pragul prăvăliei... Câtă cinstea!... Când, sfios și răsuindu-mi pălăria între degete, m'am prezentat odinioară în pragul prăvăliei acesteia, m'ai întors spatele. Ți-am propus să'i oper aproape gratis marfa mea: d-ta ai crezut că e mai bine să șueri o șansonetă la modă în vreme ce folletai un catalog cu un aer aferat. Acum își mulțumesc pentru reverență. De ce n'am putut oare să scriu, în viață fiind, opere postume?

— „Cum? Numai un banal salut din parteți, prietene dragă. Unde alergă așa de grăbit, uitând dragostea pe care ziceai că mi-o arăți. N'ai primit înștiințarea morții mele și rugămintea de a mă întovărăși în clipa din urmă? Dece mă părăsești? Ca să faci o vizită croitorului, să te duci la un rendez-vous ori la o masă fină?... Gândește-te că și prietenii tăi își vor lua revanșa odată și vei înțelege atunci ce dureros e salutul banal al aceluia care ți-e scump și care trece nepăsător pe lângă cosciugul tău...

— Mulțumesc, dulce necunoscută, mulțumesc. Ești tânără, ești frumoasă. — ești bună. Da, bună; am ghicit asta după mila care ți s'a întipărit pe față. Ți-a fost milă de dritul părăsit de toți. Cine știe? dacă soarta te-ar fi pus în drumul meu, ai fi fost poate ingerul'mi păzitor. Te-ai fi iubit; da, iubit, — și iubirea adevărată scapă pe om din multe prăpăstii și îi sprijină în multe dureri!... Mulțumesc, dulce necunoscută; ura-roa mea o să'ți poarte, sunt sigur, noroc.

— „Ei tu, copil cu ochii mari și mirați, tu nu știi ce e încoarta, cura nu știi încă ce e viața. Copilăria ta în floare e plină de gingășie și de

dragălășenie. Îți îți pălăria în mână cu un gest sincer. Primește, drept mulțumire, statul acesta: nu te face scriitor!“

— „Cum se face, doctore dragă, că pleci capul tău august în fața mea? Dacă ai ști măcar cine sunt, ași lua gestul acesta drept o fugitivă remușcare. Căci, la dreptul vorbind, experiențele d-tale în anima rili mi-au cam grăbit sfârșitul. Fereste-te de sisteme, gândește-te ceva mai puțin la renumele d-tale și ceva mai mult la bonavii d-tale. Leacul acela nou al cărui apostol te-ai făcut nu'î decât o înșelătorie nedemnă. Din fericie zidurile spitalelor n'au urechi! Din parte'mi, nu'î port ne-caz. Câteva zile mai mult sa'u mai puțin; ce mai treaba. Fără supărare, doctore dragă, — dar fereste-te de sisteme.

— „În alt convei! Un confrate întru moarte!... Haide! haide! Nu trebuia să mă plâng. Căci dacă nimeni nu-mi întovărășeste cadavrul, e ceva mai grozav încă decât singurătatea, e prezența femeii lânguțoare pe care o lași viuvă. Sărmane camarad de mormânt! tu-mi dai o lecție de rememorare de care o să profit.

— „Mai domol, domnule negustor de coroane; nu te prosterna așa, căci n'ai avut noroc de data asta... N'o să fie pe mormintele noastre nici mauzolee superbe, nici grădini luxuase. Am făcut rău că te-am speriat de geaba. Privirea d-tale a judecat de departe situația; întrii din nou în magazin, indiferent, murmurând:

Preastă clientela!

Cum? Mă salută și portarul timi-tirului! Pe vremea când trăiam nu am avut astfel de noroc. Văd că am făcut bine să mă auz aici. Am să dorm liniștit, n'o să am chirie de plătit, și am să văd, un portar poli-ticos cu locatarul lui!“

Convoiul sosise. Ciocli se apropia-ră să și vadă de treabă. Glasul tău.

Și, când totul se isprăvi, mă în-torsei gânditor acasă, cugetând la lucrurile ciudate pe cari le-ar auzi cei vii, dacă morții le-ar răspunde la salut.

IN PUSNICIE

*In liedrirea palidă pustie
Ce candela mijeste zămbitoare
Ingenunchiată-i maica gânditoare
Pe lespezi reci, în rasa cenușie...*

*Cerșind o rază sfântă să pogore
Izvorul cald de lacrimi o imbie;—
In liniștea cerească din chilie
Iced se stinge ruga-i șoptitoare...*

*Din slăbi amurgu 'n taină se răs-
frânge
Și candela se stinge 'n agonie...
Prin aer trece-o tainică lumină...*

*Și maica-și promese ochi 'n tind,
Ascultă parc'o sfântă psalmodie,
Și zguduiri de suspine plânger!...*

Z. Mihail

Pentru orice reclamațiun sau schimbări de adrese, d-nii abonați sunt rugați a atasa și una din benzile cu care primesc ziarul „Universul Literar“, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

DARNICIA DOMNULUI MINISTRU

de P. MÂNDRU

În sfârșit, Ministrul se hotărăse: trebuia făcut ceva și pentru scriitorii. Oricum, în un condei, în mână, și... e bine să nu-i treci cu vederea, în preajma... Constituantei. Cățiva, mai îndrăzneți, după ce îndurarea câteva anticamere ucigătoare, își zureau acum cei trei sute de lei, acordată — zice-se — pentru diferite lucrări. Trei sute de frauci!... Un eveniment!... Masa literaților, e plină de însuflețire, de bere, de crenguși, etc... Unul are o cravată nouă, altul o pereche de ghete, altul un costum, și, toți o nemai-pomenită vervă. Niciodată terasa nu le păruse mai înflorată de viață, mai înflorită de ochi înghăduitori, precățători de fericire... Pe strada lumee, de parcă se întâmplase un accident... Iar în văzduh, plutea ceva din farmecul unui sărut ceva din parfumul proaspăt, neînțeles, dar de neînviș, al unei adieri de câng, de trandafiri înfloriți!...

— Ah, ce frumoasă-i primăvara asta!... zise unul îndușogit de-alăta seninătate cerească.

— Pe viața mea... așa ceva numai în basme... Ia, priviți mă la aia de colo... ce lină, ce talie, ce mers grațios, divină!... Mă, de ce nu m-am născut milionar, mă? Pe toți vași fi fericit!...

În colțul mesei, nervos și amărât ca val de om, cu fruntea aburită de-o sudoare neseacă, Avramescu, poreclit din pricina asta Căldură, sucea țigară după țigară, și, tăcea, tăcere dureroasă și fără leac.

Unul dintre colegi, băgând de seamă că nu consumă nimic, se apleacă la urechea lui, compătimitor.

— Avramescule, ia și tu ceva... plătește că?

— Mulțumesc!... răspunde Căldura mornit; și ștergându-și fruntea cu batista sârbă țigara, o căleă, și pleacă cu ochii în pământ. Amicii se priviră întrebători:

— Cum, el n'a luat nimic?

— Nu...

— Săracu!...

A doua zi, cu ghetele făcute o-gindă, în tinută de rigoare, Căldura ridică palid dar hotărât treptele Ministerului. Sala de așteptare plină stup. În toate părțile pași agitați, și chipuri îndurerate de așteptare. Se apropie de ușier.

— Vine asăzi Domnul Ministru?

— Poate da, poate nu... Și îl privi de sus.

Avramescu îi strecură un leu: singurul pe care-l avea.

— Dacă vine, îmi dai mie dracul întâi... te rog! Ușierul îi face un semn discret:

— Stăi mai pe-aproape... face că rost!

Căldura, ușurat, face o țigară, se razină de fereastră, și fumcă. Mai sucește alta și alta, măsură de vre-o două ori sala, ocălește privirile cunoscuților, se uită la ceas, mai dă o raită până în fund, se întoarce, se nită, iar la ceas, și în urmă se înfundă într'un ungher deborât de gânduri și nerăbdare. Tigara i se stinsese. O aprinde din nou, și rolo, departe. În fundul unei măhălăii plină de praf și lătrat de câini, vizuina lui obișnuită să spintece necunoscutul, îi întregi încaut cu încrețitul imaginea rasei cu gardul negru de putred gata să cadă, cu ogrăgioara cât palma, cu cele două odăițe joase și umede, pline de lacrimi și... Nevastă-sa, dusă pe gânduri, poate infiripând vre-o iluzie, mângâie chica hălaie și mătăsoasă a lui Mitruț, mezinul. Măsa, bătrână și gârbovă ca și casa cu ghiamurile strâmbe, fără soare, privește aiurită, undeva, într'un ungher.

La dreapta ține pe Lizuca, Lizuca lui cea dragă la stânga, pe Frusinița, veșnica lui durere... palidă și lividă ca o păpușă de ceară... Are niște

ochi mari, ochii măriți de suferință, ochi ce parcă știu să pătrundă multe taine, când stau deschise, dar, cari, închizându-se, îngroapă acolo, în lăuntru și pentru vecie, înțelesul lor. Căldura o mângâie în gând cu mâna-i tremurătoare de tată și oftează adânc. Da... îi va spune Ministrului și asta... O să-l îndușogese... o să-l facă să înțeleagă și ce nu poate spune... Colegilor le-a dat câte trei sute... Lui o să-i dea mult... că-i mai împovărat... poate patru-sicaci sute... Și, cugetul i se încheie de suma asta ca de un braț mântuitor. Incepu să-și răzumbască cheltele: nevastă, o rochie și pălărie... că nu mai are cu ce eși în lume: bătrânei, și ei o rochie... mai cu seamă ghete... că-i descolță blata... lui Mitruț, un costumăș marinar; Lizucă și Frusinița câte o rochiță cu cordonaș de lac, cum a văzut la „Papagal”; lui, și lui i-ar trebui un... Ba, aul... mai întâi chiria, și-apoi!

Și, de odată nutra nelădurată a proprietarului i se infipse în minte ca un ghimpe. Da, chiria mai întâi, și-apoi... chiria... da, chiria!... Și, inima priuse să-l bată cu putere. Îi înfloră un gând: dar, dacă, Ministrul n'o vrea să-i dea nimic?... O spaimă ca de moarte i se îstipări pe față. Făcu o sforțare, se desmetici din vis, și câtă speriat împrejur: sala era goală. Ușierul moșăia pe un scaun la ușa fatală. Diatr'o săritură fu lângă el:

— A venit Domnul Ministru?

— Venit domnule... venit... și încă de când... Da, acum nu mai primește!... I-aproape unu... Vino și d-ta mâine!

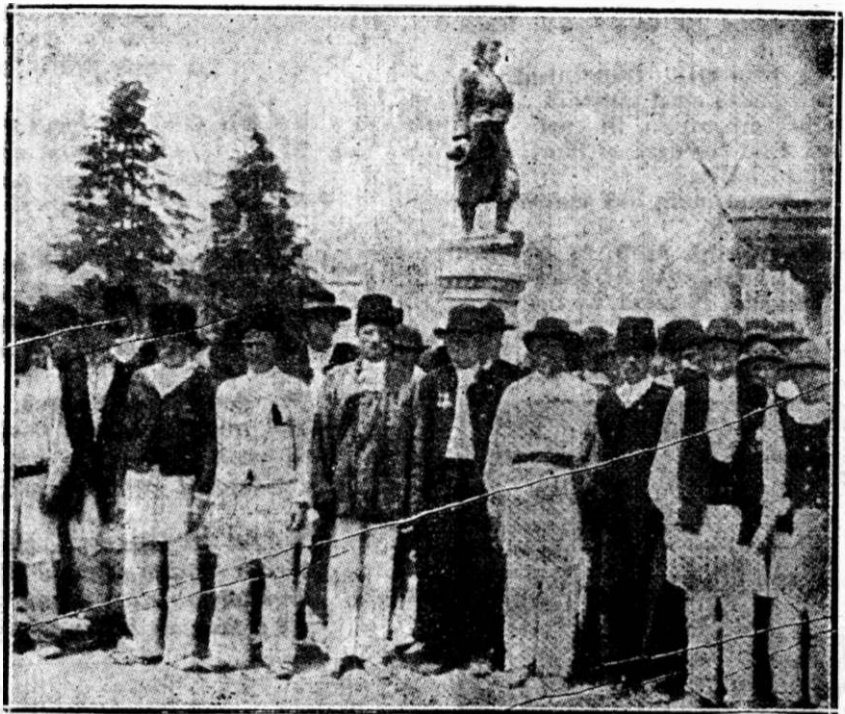
— Măine? Nu se poate!... Azi! Auzi? Trebuie!

Și fără să mai știe ce face, nebun de desuădejde, voi să-i dea la o parte. Corboul i se puse în cale, cu toată autoritatea datoriei și a mușchilor... o luptă scurtă, și cianța de la ușa sări. Căldura se pomeni în lăuntru tremurând ca varga. Capul îi văjăia ca o moară. Un val de căldură îl cuprinsese de sus până jos, și galben ca o bucată de ceară gata să se topească, făcu un pas stângăcia înaintea și rămase uluit. Ministru, care îl măsurase la început cu niște ochii tăioși și pitei de imputare, băgând de seamă că are mai multe volumașe la subțioară, pricepu cum stău lucrurile. Un surâs fin, poate și ironic, și, poate și pite de bună-tate, îi înflori fața. Îi îmbie să se apropie:

— D-voastră?

Avramescu, privi împrejur la cei cari așteptau cu hârțile în mână, voi să îngaimă ceva, și făcu:

Ministru îi îndemnă să se mai apropie... Atunci, ca după o sfor-

Veteranii în fața statuei ridicată în memoria vitejilor din 1913

țare uriașă, mai făcu un pas, hotărât să spună ceva cu orice preț. Privirile celor dimprejur, îi sfrede-leau gândul. Deschise gura... și... Dumnezeu cu el:

— Domnule Ministru... subsemnatu... I. Arămescu... domiciliat în strada Umbrel... numărul... numărul 34, autor al mai multor volume de nuvele, terminând o dramă în patru acte, și... și neavând mijloace de tipărire... și... fiind împovărat și de-o familie greă... foarte greă... Nevastă... mamă... copii... trei copii... un băiat și două fetițe... dintre cari una suferindă... (aici ochii i se umplură de lacrimi...) foarte suferindă... Și... proprietarul... chiria, domnule Ministru, vă rog să binevoiti a-mi acorda un ajutor... de... tipărire...

Aici era cât pe ce să inchee cu formula sacramentală, de „Primiți domnule Ministru, etc., etc.” când o roșiță îi acoperi fața, plecă ochii, și muți.

Ministru, binevoitor, veni lângă el, și, cu surăsu-i fin pe buze, îi atinse ușor pe umăr:

— Ei, iscălește-o...

— ???!

— Petiția... Domnule Arămescu... petiția!...

— A, ha! Petiția?! Și, lăsând cărțile pe birou, începu s'o caute prin buzunare... În sfârșit, o găsi mototolită în fundul celui de la piept. O desfăcu, o mai netezi cu mâna pe genunchi, și-o fatinse:

— Scuzăți vă rog... ușierul...

Ministru surăse din nou, luă con-

deiul și începu a scrie pe-un colț al hârției. Căldura era numai o apă... Se încordă, voi să prindă ceia ce scrie, dar un fei de puhoială i se puse pe ochi. După un minut, câte un veac de lung, ministru se apropie și-i puse mâna pe umăr:

— Ți-am acordat optsute... ești mulțumit?... Și-i dădu petiția.

— Opt sute?

— Da, opt sute... Am făcut excepție... pentru d-ta!...

— Mulțumesc domnule Ministru... Cu recunoștință... Și, după ce Ministrul îi strănse mâna, se mai închină odată, și plecă beat de fericire. „Opt sute de lei!...” Trecu sala ca o nălucă, sări tot câte două trepte și se pomeni în stradă, ca după o baie. Scoase batista, își sterse fruntea și fața... și, acasă glonț...

Cinci zile nu se mai văzu pe la terasa. Colegii, cari ajunseseră acum iar lefteri, începură văicărelile de altădată:

— Mă, Zisule, tu mai ai ceva?

— Celălalt își întoarse buzunările pe dos, și făcând o mină de scârbă și amar îl privi țintă în ochi:

— Ce-i trei sute de lei când rabzi de atâta vreme?... Vrei să fie cât lumea?...

— Ei, nu mai fi și tu așa; grăi celălalt. Noi, de, tot am ciupit, dar când te gândești că alții n'au văzut nici ochelari Ministrului... de pildă, bietul Căldura..., de, și tu știi ce casă grea duce el.

— Ei, asta-i... Căldura, Căldura și iar Căldura... Dar ducă-se dracului, — își merită soarta... Ce, ce tot mi-l bagă pe nas? Eū vorbesc de mine și tu... salutare!...

Și, dădu să plece. Dar, de-odată, rămase cu ochii holbați, privind nedumerit spre fundul grădini.

— Mă înșeală văzu? Ori eū am un vis? Ia privește mă colo... Ei drăcia dracului... Căldura cu polăria... Mare comedie!...

— Să știi că s'a întâmplat un eveniment! Adăogă Zisu sgâindu-se uluit. Și încă unu neașteptat... Nu-i vezi? gătit ginere, nu altceva... și nevastă-sa, și măsa, și copii... hai la el!...

Căldura îi primi cu alaiū. Urmară sărutările de mână desmerdarea copiilor, și:

— Ei s'a făcut?

— Că?

— Opt sute!...

— Opt sute?

— Doar am copilărit împreună... ce dracu? Nu luați loc?... Prietenii își mușcară buzele și se așezară. După un minut se priviră din nou cu

VISURI

*Îmi trec pe frunte mîna, și ochii 'nchid agale
E-o pajiste nverzită, și-o ploaie de petale
Se cerne din cireșii brumași cu albă floare
Pe iarba parfumată, miulă'n foc de soare,
Un praș de diamante, sunt babele de rouă.
Și toată lumea asta e-a noastră, numai nouă
Ne-a dat cerul iubirea și zările albastre, —
În flori sunt întrupate iluziile noastre.
Noi mergem fără grijă, iar calea-i nesfârșită
Și fruntea-ți gânditoare de-un nou umbrită
Isvoarele în treacut ne mormură iubirea,
În ochi ni se strecoară în raze, fericirea.
Te iu mai strâns de mîndă... și'n aer trec, iubite,
Puzderie de futuri cu aripi aurite.*

*Dar farmecul se stinge și visele ce-o clipă
Mi-au țegănat gândirea... s'au dus ca o risipă,
De foi califelate; spre lumea realistă
Măntorc și rămân iarăși, tot singură și tristă.*

Marica A. Hina

— Mă, Avramescule, dar am auzit că jidanu ăla... de la „Glasul Fării”... cum îl cheamă Zisule? și-i facu din ochi.

— Blumenfeld... complectă, amicul, pricepând că vrea să-i frigă inima.

— Că bine zici... Blumenfeld... a luat mă Zisule cinci mișoare... Auzi, tu? Cinci mișoare!... Și noi, cari suntem ditiți coscogea scriitori!...

— Cinci mișoare!...

— Nici mai mult, nici mai puțin... dacă îți place!...

— Ei, să știți, băeți, că cu ala-i frate de cruce!... zise Avramescu, bățând cu năduf în masă. Ce luați?...

D-l ministru I. G. Duca decorând cu „Avântul Tărei” pe rezerviștii din Potlogi

POESIA INFINITULUI

IV

Splendoarea universului

Cu toate acestea, a doua zi, cum se inseră, porni spre casa lui Mircea. Se simțea de astă dată tare, putea să înfrunte orice.

— Să vedem, poate că e interesantă lumea aceia în care el trăiește de atâția ani. Nu l-am auzit niciodată să se plângă, de bani nu are nevoie, de femei nu s'a plâns, glorie nu răvnește. În acest caz, cerul lui e un izvor de energie, o energie care-l face să disprețuiască orice necaz.

Găsi pe Mircea în cupola ce se afla instalată la spatele casei. Știa Radu drumul, de multa ori venise până la ușa cupolei și de pe o bancă admirase cerul pe care Mircea îl cunoștea așa de bine. Nici odată nu voise însă să privească prin lunetă. Spunea cu dispreț, că luneta face să dispară farmecul acelor puncte luminoase.

Mircea nu păru surprins văzându-l, din contra parcă-l aștepta.

Îl recunoscuse pașii și eșise în pragul cupolei.

— Bună seara. Ai venit la timp. Dacă vrei, poți să vezi o vizitatoare cerească.

Mircea îi întinse mâna și intra. O lampă electrică de buzunar lumina cupola, în care luneta cea albă stă îndreptată ca un tun spre un punct al bolții cerești, printr-o trapă deschisă.

— Uite-te aci!

Mircea se așeză pe scaun și privi.

Câteva clipe nu văzu decât o puzderie de stele, apoi ochiul i se obișnuiră cu futurericul, căci Mircea stinsese lampa și în mijlocul nenunțatelor stelute deosebi un nor alb, luminos, în mijloc mai condensat.

— E o cometă. Îi spuse Mircea. Nu se vede cu ochii liberi, căci e prea puțin strălucitoare. În acest moment se află la peste 150 milioane kilometri departe de noi.

Mircea privi mai cu băgare de seamă.

— E albă-albăstruie, spuse el

IUBIREA...

*Iubirea mea nu-i floare
De seră, 'ntârziată
De dor nebun de soare
Sau ploare 'mbelșugată!*

*Tu știi cum am lăsat-o să crească de păgână
Și fără nici o teamă de mâna omenească:
În aer multă vreme, parfumul-i să rămână,
Și ori și ce vei face să nu te urmărească!*

*Iubirea mea e floare sălbatecă de munte,
Deprinsă cu furtună, zăpadă și cu foc, —
Crescută pentru cine în sare e să'ntrunde
Și gându-amar că nu e și floare de nor.*

*Și dacă tu vei plânge, și dacă tu ai plâns
De când parfumul florii aceste a vai strâns
E undă fiecare din noi ne presimțiam
Indurerăți de viața privită printr'un geam.*

*La fel cu floarea noastră care-a crescut păgână
Eram pentru o viață de epopei, — în larg,
Departate într'un munte stăpână să rămână
Pe o stâncă de pe care cascadele se sparg!...*

M. Săulescu

— Da, e drept și vezi, în partea de sus, o dungă albă...

— Da...

— E ceada, o condă diafană cu totul.

— E o cometă nouă?

— Ncuă nu, dar cine știe după câte miș de ani s'a reținut și după câte miș de ani se va reîntoarce. Va fi văzut deci omenirea de pe timpul lui Ōmer, sau poate și mai înainte și când se va mai reîntoarce, cine știe: să spună ce progrese îi va fi dat să observe pe pământ.

Nu găsești oare că e în adevăr poetică prezimbarea aceasta de miș și miș de ani, pe care o face cometa în spațiu. Nu-i poți contesta existența, o ai în fața ochilor tăi. În câteva ore numai poți să observi și tu, cum se deplasează ea printre stele.

Radu întrebă, cam încurcat puțin: — Nu e nici un pericol să se ciocnească cu vreuna?

— Cu cine?

— Cu vre-o stea?

— Oh! asta nu, spuse Mircea râzând. Poftim, dar ce idee ai tu despre stele. Crezi oare că se află la depărtări de 150 milioane kilometri?

Aduți aminte de frumoasa poezie „La steaua care a răsărit” a lui Eminescu...

...că îi de ani a trebuit

„Luminei să ne ajungă”

Și fără să fii un mare matematician, fă socoteala: lumina face 300.000 km. pe fiecare secundă, deci, dacă îi trebuie miș de ani ca să ajungă dela o stea...

— Dar aceasta e spăimântător.

— Ești sigur că nu e un basmu?

— De loc. Cea mai apropiată stea și tot se află la o depătare de la care lumina e nevoie în 4 ani. Vezi că nu e nici un pericol să se ciocnească cometa cu vre-o stea. Cometa aceasta, ca multe milioane de comete, e proprietatea soarelui nostru.

Vezi tu. Toate stelele bolții cerești sunt sorii; fiecare stea e un soare și între acești sorii sunt departări tot așa de mari ca între soarele nostru și orice stea. Toate stelele, toți sorii aceștia formează universul stelar, universul sideral.

Radu privea prin lunetă la acele puncte luminoase și nu îi venea să creadă. Se simțea din ce în ce mai mic și parcă ar fi voit să se simtă transformat, lipsit de corpul lui redus la imaterialitate, pentru a se repezi spre holta ciuruită de stele.

— Și... e ordine în universul tău.

— Oh, despre aceasta poți să fii sigur. În orice caz, e mai multă ordine decât într'un stat constituțional. Stelele au mișcările lor proprii, mișcări extraordinare de zeci și sute de kilometri pe secundă, uncori în

grupuri, formate din stele foarte îndepărtate unele de altele.

Ai văzut cometa de adineauri. În tocmă ca ea, sunt în univers nori de gaze, foarte îndepărtați, tot la miș de ani lumina. Astronomii le zic nebuloase. Din acele nebuloase se nasc stelele sorii. ele sunt matricele universului. Sunt miș și miș de nebuloase, care probabil vor da naștere la milioane de sorii.

— Sorii, sunt ei oare la fel cu soarele nostru? În acest caz au pământuri ca pământul nostru, cu o omenire ca omenirea noastră?

— Sunt sorii tineri, care abia s'au format și se află încă în scuturile nebuloaselor, sunt sorii maturi, cum e soarele nostru, sunt în sfârșit sorii roși, sorii bătrâni, care își pierd încetul cu încetul puterea de strălucire, imenși tăciuni, meniți să se stingă cu totul. În ce privește planetele cu omeniriile lor, judecă și tu, dacă ar fi drept, ca dintre cei 300—500 milioane de sorii ai universului, numai soarele nostru să aibă cineștea deosebită de a poseda un pământ locuit.

— N'ar fi logic. În acest caz, omenirea unei planete ce se învârtește în jurul unui soare stins...

— Privește disperată și negușcioasă...

Mircea avu o clipă de revoltă.

— Da, dar toate acestea mi le spui tu. Eu nu le văd. Eu văd tot numai niște simple puncte luminoase, destul de drăguțe e drept. Dar nu văd sorii de care vorbești și mai puțin nu văd planetele și omeniriile lor. În acest caz, astronomii au mai multă imaginație decât poeții.

— Ceia ce-i spun sunt concluziuni cu totul logice ale cercetărilor riguroase. Stelele sunt sorii și soarele nostru ar fi o stea dacă l-am vedea dintr'alt soare. Planetele acestor sorii nu le vedem și mai puțin omeniriile lor, dar judecata ne duce la concluzia logică că există alte lumi. Dar ai spus că astronomii au mai multă imaginație decât poeții. În acest caz, iată un izvor de inspirație. Iubește cerul și vei căpăta și tu această imaginație. Pentru ce nu ai cânta oare poezia universului, cel care nu se înăsoară decât cu anii de lumină.

Ce nu-i poate inspira oare lumile acestea minunate, sorii colorați, cu diferitele lor vârste, cu goana lor nebună în spațiu. Pluteau cu repeziune acum câteva milioane de ani, când nu exista omenirea pe pământ și când ultimul om va închide ochii, sorii aceștia tot vor sbura în infinit. Nu e oare măreț acest lucru? Mai poți oare să dai înseamnăte patimilor unei furnici, când privești universul așa cum e el, cu milioanele

lui de stele, ce plutesc într'un spațiu fără margini, într'un timp ce nu are început și nu are sfârșit?

Universul acesta de sorii poate apoi să aibă un început și un sfârșit, de oarece e lucru dovedit că stelele evoluează, dar materia ce le compune nu are moarte. Și chiar dacă într'o zi, un mag necunoscut și puternic ar sufla peste toți acești sorii și i-ar retrimite în eter, în altă parte a infinitului, s'ar plămădi un nou univers, o nouă viață siderală, căci dincolo de universul nostru trebuie să fie alte universuri...

— Nu, nu mai pricep.

— Dacă te-ai familiariza cu noțiunea infinitului în spațiu și în timp, ai pricepe totul.

Mircea tăcu.

Radu privea mereu prin lunetă. O dungă albă ce-i tăia câmpul lunetei, îl făcu să tresară. Era o stea căzătoare, ce trecuse întâmplător. Stelele străluceau ca niște adevărate diamante. Radu le privea și tot nu-i venea să creadă că acele puncte pot fi sorii imenși, dătători de lumină și căldură, la ale căror raze, să înflorească omeniri.

Ce ființe omenești pot să se afle pe îndepărtatele planete ce circulă în jurul acelor sorii?

Ce basmu mitunat e oare basmul creațiunii? Mircea avea dreptate. Realitatea în acest caz nu poate să fie întrecută. Omul nu știe să privească; simțurile lui sunt prea inferioare și numai după îndelungate cercetări poate el să-și dea seama de cea ce-l înconjoară. Materia îi înșală, materia e alta decât așa cum se prezintă, aproape că nu există materie, de oarece în realitate ea nu e decât o față a energiei, mereu creatoare. Omul se joacă în neorți cu cuvintele pe care le-a inventat ca să-și ascundă neștiința. Dar ce e mai superb, decât avântul lui, entuziasmul lui, sacrificiile pe care le face, pentru a putea să descifreze pagină cu pagină, rând cu rând, silabă cu silabă, ieroglifile marelui cărții a naturii.

Poesia, e adevărat nu poate să-și aibă izvorul decât tot în natură. Patimile omenești sunt prea meschine, ca să poată să formeze un izvor necat pentru poezie. Poezia moare dacă se mărginește numai la cântarea patimilor. Ea nu poate însă să moară, dacă își ia izvorul din natură. Dacă vre-o câțiva învățați pedanți și ursuzi, au crezut că apără demnitatea științei, punând bariere între ea și oamenii, apoi nu știința poate fi vinovată. Știința nu e decât o traducere slab făcută după originalul superb al naturii. Inteligența noastră fragmentară nu poate să stădieze decât părți ale naturii, dar rezultatele pot fi privite în mod general, înțelșe de orice om cu judecată, poetizate de orice individ cu imaginație.

Și privind stelele ce scilipeau misterios, ca tot atâtea diamante, Mircea înțelșe pentru prima oară, că poezia adevărată nu poate să moară, atât timp câtva exista universul instelat, măreața infinitului, misterul necunoscutului.

Victor Anestin

DORINȚA

*Când albastrele izvoare
Plâng în negurose armur.
Dorurile-mi călătoare
Revărsate'n lucrămii curg.*

*Și se 'ndreaptă în spre tine
Ca izvoarele spre mări:
Tu ești marea pentru mine
Licărind departe'n zări.*

*Pătimaș și curată,
Prinde-mă 'n țărnul enorm
Să ajung și eu odalt
Unde visurile dorm.*

Vasilescu-Portoc

SCHIȚE ȘI NUVELE

Cafeneaua noastră

de V. MESTUGEAN

Ori de câte ori se întâmpla să trec pe dinaintea cafenelei d-lui Manole, din calea Moșilor, era cu neputință să n'arunc o privire plină de duioșie spre acea umilă prăvălie plină de amintiri pentru mine.

Cafeneaua d-lui Manole era „local public” unde sorbisem prima cafea și mă otrăvisem cu cea dintâi țigare, fără grija de a fi surprins de părinți.

Cafeneaua aceea îmi dăduse conștiința că esisem dintr-o epocă a vieții și intrasem într'altă; că trecuse vremea smecului și a schimbării; că nu mai făcea de mine nici *de-a parca* și nici *de-a uliu*. Cioșagul cu care băteam osul prin maidan se schimbase în faclă de Mădăd, iar *nașările* pe care le urmăream ca uliu, în tinerele cusătorese care se întorceau seara dela lucru.

Acolo, la cafeneaua d-lui Manole, mă întâlneau cu băieții de seama mea și orânduieam treburile țării prin discuții violente care, de multe ori, puneau pe d-l Manole în nepăcătoasă poziție de a ne amenința cu darea afară.

Printre prietenii mei de cafea de pe atunci era și Alecu, un băiat ceva mai vârstnic ca noi, mare consumator de cafea și tutun. Nu prea învăța carte la școala Alecu, dar, în schimb, avea o activitate... extrașcolară remarcabilă. Toată ziua citea romane și mai ales piese de teatru. De vorbit vorbea prea rar, parcă nevoind să se coboare la nivelul discuțiilor noastre. Noi îi ziceam Alecu Mutu.

Mutu era cel mai fervent dintre tinerii obișnuți ai localității, de unde nu lipsea niciodată. Mai târziu părăsi și școala și își petrecea zilele și nopțile în cafeneaua d-lui Manole, citind ziare și piesele sale de teatru, bând la cafele și fumând ca un turc.

Dar, după cum trecuseră zilele sburdalnice ale copilăriei noastre, trecură și anii frumoși de primăvară eternă și de nepăsare ai adolescenței.

Băieții se risipiră unul câte unul parcă înghițiți de valurile vieții. Pe unii din ei i-am mai întâlnit în restimpurii, apoi i-am pierdut și pe aceștia din vedere.

A rămas, însă, unul, neclintit ca stânca și care, ca și în trecut, frecuenta cu aceeași regularitate cafeneaua d-lui Manole. Era Alecu Mutu.

Trecuse mai bine de un sfert de veac. D-l Manole albise cu totul. Cafeneaua noastră din calea Moșilor, parcă apăsată de greutatea anilor, intrase ca de un metru sub pământ. Totuși, era aceeași cafea, cu același biliard cu pânza soioasă și același mese schilodite în jurul cărora discutaserăm atâtea pe vremuri. Numai că pereții erau acum mai negri, iar tavanul, de care atârna același lampă cu petrol, era ca spoită cu păcură și mucegăită ca bolta unei subterane.

Și în mijlocul acestor ruine, la locul său obișnuit, sta neclintit, cu ziarul într-o mână și cu țigara în cealaltă, prietenul meu Alecu Mutu.

Câteodată, se întâmpla să-l întâlnesc pe stradă ducându-se la cafea. Îmi făcea nespuse plăcere să stau de vorbă cu el. Vorbea puțin ca și mai înainte, așa încât, niciodată n'am putut să aflu cu precizie cu ce se ocupă și cari erau mijloacele lui de trai. Pare-mi-se că făcea traduceri și localizări de piese pentru unele trupe mici de provincie sau cam așa ceva. De altfel, pentru traiul pe care îl ducea, îi trebuia atât de puțin! Alecu n'avea nici un fel de ambiție. Disprețuia și gloria și luxul și toate vanitățile omenești. Se îmbrăca mai mult decât modest.

IMPARATEASA VICTORIA A GERMANIEI

Acciaș haină îi ținea loc de palton și vara de pardesiū. Privea cu uimire la grozava întrecere a oamenilor spre a ajunga la fericire. Fericirea ei și-o găsisse în caeneaua d-lui Manole, pe care o frecventase ca băiat și pe care o frecuenta cu aceeași ardoare la pragul bătrâneții. Cafeneaua aceasta, unde își petrecuse anii cei mai frumoși ai vieții, era totul pentru Mutu. Ceasurile petrecute în afară din zidurile cafenelei erau, pentru el, timp pierdut. Organismul lui avea nevoie să respire aerul acela viciat, special cafenelor.

Iată de ce, când se întâmpla să trec pe dinaintea cafenelei d-lui Manole, mi-era cu neputință să nu o privesc cu duioșie și să nu caut să zăresc prin geamurile stropite de noroi pe d-l Manole și pe nelipsitul său client, Alecu Mutu.

Într-o zi, însă, și nu de mult, trecând pe dinaintea cafenelei noastre, văzuți cu groază obloanele trase. Cafeneaua d-lui Manole, care pentru mine avea un suflet, avea un grai, se închisese. Mărturisesc că am simțit o nespuse mâhnire văzând închisă cafeneaua aceea, ca un mormânt asupra unor zile fericite cari nu se vor mai întoarce.

Dar, în mijlocul acestor gânduri melancolice îmi veni un alt gând teribil care mă făcu să mă opresc brusc locului și să mă întreb cu groază:

— Dar Mutu? Ce se va face acum Mutu?

Viața artistică și literară

Războiul general impetuos și năprasnic ca o fatalitate s'a anunțat cu violența îngrozitoare de a se prăvăli din culmile nemuririi celor mai civilizate, asupra conștiinței generale umane, care înscrie pagina de progres din anul 1914.

Consecințele acestei inflăcărări poate să fie echivalente unui cataclism, care dacă nu va asvârli toate civilizațiile etnice, cu câteva decenii înapoi, desigur, că va opri în loc pentru câteva decenii, orice mijloc de progres.

Acest război general va îngropa sub ploaia de gloanțe, sub uraganul proiectilelor, sub încovăilele triviale

ale boalelor și mizeriilor nu numai o masă de oameni, a căror ființă n'are decât echivalentul unui număr — o cifră umilă — dar cu siguranță va îngropa în pământul lacom de sânge, pe mulți artiști mari, oameni de știință, — porniți să-și împlinească o datorie sfântă, către patria lor.

Și dacă arta și știința vor pierde poate pe marii lor reprezentanți, — omenirea în genere va suspina amarnic de risipirea avântului suprem al elementelor celor mai tinere și mai viguroase, — ostașii.

Dar poate scipirlic baionetelor ascuțite, bubuiturile încă rare și sacadate, tropotele grăbite se vor sfârși mai curând și atunci, după cele dintâi înmuri de avânt și de marșuri eroice, vom primi cu ode preamăritoare pacea binefăcătoare și cu balade vitejești pe eroii datoriei ostășești.

Fără îndoială, că *luptele literare* au în esență o identitate de emoții cu marile lupte pe câmpul de război.

Și-un război literar s'a declarat deocamdată între doi tineri literați, dornici de muncă și glorie literară.

D. Topârceanu a deschis focul, acuzând pe d. Sorbul, că piesa „*Letopisișii*” nu-i tocmai-tocmai originală.

D. Sorbul a declarat, că răspunde la provocarea „*cronicarului vesel*” G. Topârceanu, invitându-l să-și producă dovezile în fața tribunalului. Procesul va fi cu atât mai interesant, cu cât ambii literați deși tineri și-au fixat o pondere literară serioasă. Și o manifestare din partea lor — fie chiar un proces — aduce în arena discuțiilor, chestiuni de psihologie — falsă memorie, — de morală, de conduită omenească — acuzarea nedovedită, etc., etc.

Privighetoarea japoneză este un roman de Onoto Watana, tradus de d. Constantinescu-Delabaia.

Privighetoarea japoneză aduce publicului nostru cititor de literatură, posibilitatea de a cunoaște — chiar așa mai pe departe, prin mijlocul unei traduceri — motivele unei literaturii originale ca cea japoneză.

Sacul cu glume

— Ce ți-a venit — întreabă un prieten pe cell'alt — să-ți iei o nevastă gingavă?

— Am căutat-o mult până am găsit-o. Pentru că, să vezi, până să apuce ea să mă zică: nu te duce astă seară d'acasă — eu am și eșit pe ușă.

Călătorul distras, care n'a auzit anunțându-se numele gării, se scoară din tren, în ultimul moment, și zice furios ampoliatului însărcinat cu treaba aceasta:

— Nu poți să strigi mai tare numele gărilor?

Iar ampoliatul îi răspunde: — Apoi cum, o să aducă direcția tenori de forță, plățiți cu 80 de lei pe lună, pentru urchile d-tale.

Un bancher bătrân, greu bolnav, primește vizita unui prieten care-l îmbărbătează:

— Lasă, lasă, că n'o să mori acumă, nu-ți fie teamă. Ascultă-mă pe mine: o să trăești până la o sută de ani!

— Ei nu, răspunde bolnavul cu convingere: cum vrei ca moartea să aștepte să mă ia „al pari”, când mă poate lua acumă cu 80?!

Aide, birjar, mână mai iute zice mușterii grăbit.

— Nu se poate, domnule, căci sînt membru la Societatea pentru protecțiunea animalelor.

Peste zece minute sosesc.

— Te-am dus cam încet, dar pe drumul cel mai scurt și mai sigur, zice birjarul. Dă-mi și d-ta un bacșiș mai bun.

— Nu se poate, domnule, căci sînt membru al Societății de temperanță.

Un explorator italian, căpitanul Cecchi, se afla, într-o zi, față cu un mic sultan de prin Africa, mic dar gălăgios. Un tâlmăc înlesnea conversațiunea între ei. Sultanul, în cursul vorbirii, trânti câte-va, expresiuni grosolane la adresa Italiei. Exploratorul, fără să piardă nici un moment, trânti și el o palmă tâlmăciului, exclamând:

— Tradu-l-o!

București - Jerusalem

NOTE DE CALATORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

Capela Mariei Magdalena, după tradiția greacă, ar fi locul unde Isus s'a arătat pentru a treia oară Mariei Magdalena.

În apropiere de pragul bisericii se vede mormântul cruciadelui Filip d'Aubigny.

Întrând pe ușe, primul lucru care te isbește este un fel de pat acoperit cu rogojină, instalat în colțul din stânga.

Patul acesta este locuința gardienilor cari păstrează cheile sfântului locaș.

Gardienii sunt musulmani și stăpânesc cheile bisericii din tată în fiu ca un drept ereditar de familie.

Ei fac paza zi și noapte fumând ciubuce și bând cafele cu aerul unor spectatori cari se distrează privind manifestațiile de evlavie ale pelerinilor creștini. Prezența acestor gardieni turci și felul lor de a face serviciul e, firește, jignitor pentru orice creștin, mai ales că de la faimosul pat cu rogojină și până la piatra Ungerei, unde a fost întins corpul Mântuitorului după coborârea de pe cruce, nu-s de cât câțiva pași.

Cea mai frumoasă capelă din Biserica Sfântului Mormânt e catedrala grecească unde se află scannele patriarhilor Ierusalimului și Antiohului. Această capelă e situată în mijlocul Bisericii Sf. Mormânt, în fața Mormântului Domnului.

Catedrala grecească este de o rară bogăție, fiind împodobită cu icoane încadrate în aur și încercate cu bijuterii scumpe, policandre de aur, picturi și alte obiecte sfinte donate în cursul veacurilor de regi și împărați creștini și mai ales de țarii și țarinele Rusiei.

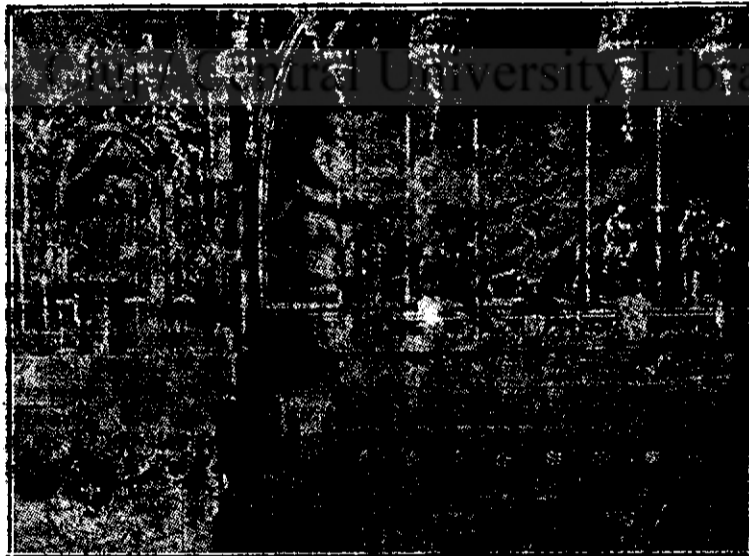
În biserica aceasta, în dreptul cupolei împodobită cu arcade foarte artistic lucrate, se vede o piatră de formă sferică despre care, după o tradiție veche, grecii spun că ar indica centrul pământului.

Tot în biserica aceasta se află păstrată și tezaurul comunității grecești din Ierusalim, cuprinzând odăjdii scumpe ale diferiților patriarhi, mitre episcopale cu pietre nestimate, cruci de aur și argint cu lemnul sfânt, evangheliu împodobite cu diamante, rubine și smaralde, precum și alte obiecte de mare valoare, oferite bisericii în decursul anilor de persoane pioase.

Să ne urmăm drumul prin labirintul Bisericii Sf. Mormânt

spre a vizita și celelalte capele și altare.

A patra închisoare. — În partea de nord a catedralei grecești, în punctul numit *cele șapte arcade ale Fecioarei*, se vede o capelă întunecoasă care inițiază *Inchisoarea a patra a lui Isus*. Se zice că această capelă e construită deasupra unei peștere unde Mântuitorul a fost închis împreună cu cei două tâlhari până la pregătirea uneltelor de tortură. Capela aceasta e împărțită în trei cavități indicându-se astfel numărul celor trei deținuți. Lângă intrare se vede o piatră găurită în două locuri. În aceste găuri fură vârâte picioarele lui Isus spre a fi legate în lanțuri. Deasupra pietrei acestuia arde vecinic o candelă pălpâind în semiobscuritatea capelei.

GOLGOTA

Capela Sf. Longin. — Ceva mai departe se află *capela Sf. Longin*, soldatul care, spre a se încredința dacă Isus era sau nu mort pe cruce, îi străpunse coasta cu sulița făcând să curgă din rană sânge și apă. La vederea acestei minuni, Longin crezu în Isus și veni în acest loc să i se roage pentru ispășirea păcatului său săvârșit.

Să nu uităm a spune că soldatul acesta era chior de un ochi. O picătură de sânge căzută din coasta celui Crucificat a vindecat ochiul bolnav al soldatului.

Capela împărțirii vestimentelor. — Capela aceasta aparține armenilor, după cum cea precedentă aparținea grecilor.

Pe locul aceasta, călăii jefuiau pe Isus de vestimentele sale, împărțindu-le între ei.

Biserica Sf. Grigore Luminătorul. — Biserica aceasta apar-

ține armenilor și are două altare dedesubtul unei cupole ce se reazămă pe patru stâlpi de marmură. Se zice că de aci Sf. Elena supraveghea săpăturile făcute din ordinul ei pentru descoperirea Crucii pe care a fost ristignit Christos.

Capela unde a fost găsită Crucea. — Alături de biserica armenescă se află locul unde s'a descoperit Crucea pe care a fost ristignit Mântuitorul. O scară de piatră cu 13 trepte, uzată de picioarele milioaneilor de pelerini, duce la această capelă.

Iată împrejurările în cari a fost descoperită Crucea.

Sfânta Elena, ajungând la Ierusalim, a dat poruncă ca să se nimicească toți idolii ridicați de păgânii pe Golgota. Apoi a procedat la săpăturile pentru descoperirea Crucii.

Pe vremea aceea evreii obișnuiau să îngroape în apropiere de locul supliciului toate uneltelile întrebuintate pentru torturarea și uciderea celor condamnați.

În preajma Golgotei era un loc adânc unde ei îngropaseră

Femeia fu pusă succesiv în contact cu cele trei cruci. Contactul cu cele două dintâi cruci, cari erau acele pe cari fuseseră ristigniti tâlharii, nu produsese niciun efect asupra stărei de sănătate a femeii care rămase în nesimțire. Când însă femeia fu adusă lângă Crucea Domnului și când simți contactul lemnului pe care pătimise Mântuitorul, se însănătoși pe deplin. Tot în ziua aceea se făcu experiență și asupra unui mort pe care îl duceau la groapă.

Mortul înviă. Față de aceste miracole nu mai rămase nicio îndoială că Crucea era într'adevăr aceea pe care fusese ristignit Christos.

În capela aceasta se vede o statuie de bronz reprezentând pe Sf. Elena îmbrățișând Crucea. Statuia aceasta, care e o operă de artă, a fost dăruită capelei de Împăratul Frantz Iosif.

Capela flagelației. — În această capelă se vede stâlpul de piatră de care a fost legat Mântuitorul spre a fi biciuit. Tot aci s'a pus pe cap și coroana de spinii.

Golgota. — Alături de capela flagelației se află o scară cu 18 trepte care duce la *Golgota* sau locul *calvarului*.

Tradiția spune că strămoșul nostru Adam, după ce a fost izgonit din rai și și-a dat obștescul sfârșit, a fost transportat în Iudeea, iar capul lui a fost îngropat într'un loc care a primit denumirea de *Cranion*, adică locul creștetului său *Golgota*.

Sub o boltă joasă se văd două altare împodobite cu candelă și lumânări. Altarul cel mare indică locul unde a fost înfiptă crucea lui Isus. Printr'o deschizătură lăsată înadins liberă, se poate vedea stânca care s'a despiciat de sus și până jos în momentul când Mântuitorul își da spiritul. „*Și iată catapeteazma templului se stăslă în două de sus până jos și pământul se cutremură și pietrele se despiceară*”.

Despre despicarea stâncei, necredincioșii susțineau la început că era ceva artificial. Un învățat englez cercetând amănunțit crăpătura, se convinse că nu era nici artificială și nici provenită de pe urma unui cutremur obicinuit. Într'adevăr, modul cum sunt desprinse părțile acestei stânce arată că această crăpătură n'a putut proveni decât prin influența unei forțe excepționale și cu totul inexplicabilă pentru știința omenească.

Iată ce spune savantul englez:

„Incep să deviu creștin. Am făcut o minuțioasă cercetare și sunt convins că această crăpătură nu provine de la un cutremur, firește și obicinuit. Un asf-

fel de cutremur poate să despică diferitele părți ale blocului stâncos, cu condiție ca să urmeze vinele stâncei și să distrugă părțile slabe. Aci, însă, se petrece cu totul altceva. Stânca e despicată deacurmezișul, crăpătura trecând peste vine, ceea ce denotă, că ne aflăm în fața unui caz straniu și supranatural. Avem deci a face cu o minune care nu poate fi nici rezultatul unui artificiu, nici consecința unui cutremur obicinuit. Multumesc lui Dumnezeu că m'a condus în aceste locuri și m'a învrednicit să văd această stâncă care confirmă puterea divină și mă face să văd în toată lumina ei dumnezeirea lui Isus Christos.

La Golgota ca și la Sf. Mormânt se slujește neconținut. În capela domnește o nespasă atmosferă de jale. În jurul altarului stau în genușuri, rugându-se și urmărind cu evlavie serviciul divin, sute de pelerini.

Altarul cel mic indică locul unde Isus a fost întins pe cruce și pironit la mâini și picioare înaintea de a fi răstignit.

Altarul acesta are o icoană reprezentând pe Maica Domnului cu lacrimile în ochi. Icoana aceasta are o expresie de tristețe atât de profundă în cât impresionează pe toți care o privesc. Icoana e împodobită cu bijuterii fără preț dăruite, în deosebire, de o țarină a Rusiei.

În fața acestor altare imi înfățișez groaznicul spectacol al celor trei crucei în vârful muntelui Golgotha; imi înfățișez pe Isus, plin de sângele ce-i curge din răni, în întinericul cumplit, răstignit între două tâlhari, strigând: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m'ai părăsit! Pe locul unde mă găsesse în acest moment, Isus a fost obiectul batjocurilor mulțimei inconștiente, care în mijlocul torturilor oribile, îi dăde să bea oțet dintr'un burete legat în vârful unei trestii, pe când Maria Magdalena și femeile care urmașeră din Galilea pe Isus slujindu-l, plângeau cu disperare la poalele crucei înfiptă în stânca Golgotei.

Istoricii spun că spre a se putea construi capela și cele două altare, a trebuit să se modifice culmea Golgotei și să se transforme într'un fel de platou pentru înfăptuirea lucrărilor. Eu cred că a avut o inspirație nu se poate mai nenorocită acei cari s'au apucat, din evlavie bineînțeles, să modifice locurile aceaste sfinte, să sapa, să umple, să acopere stâncile cu plăci de marmoră și pietre nestimate.

Ar fi fost cu mult mai preferabil ca locurile acestea să rămână absolut intacte. S'ar fi putut lua mormântul, Golgota și

celelalte locuri sub acelaș acoperământ uriaș, dar numai atât. Acoperământul acesta putea fi împodobit cu tot aurul de pe pământ și cu toate briliantele din lume, dar nu era nevoie ca Mormântul sfânt, săpat în piatră, și Golgota să dispară sub niște podoabe opănești, aproape idolatre, cari nu adaugă nimic la majestatea acelor locuri ci, din potrivă, le răpește farmecul.

Ce s'gduitor ar fi fost pentru pelerinul creștin, ca după douăzeci de veacuri, să vadă nu o biserică ca ori care alta, ci însăși stânca; nu o capelă de marmoră, ci chiar mormântul.

Acum să ne întoarcem înapoi, să trecem din nou pe lângă *piatra Ungerei* spre mormântul lui Isus.

Piatra Ingerului

În partea stângă a mormântului e biserica armenească, iar în dreapta biserica catolică. În spațiile Mormântului vine altarul Copiilor.

În partea armenească se vede un loc împrejmuit cu un grilaj de fier și purtând o inscripție veche în limba armeană. Din locul acesta Fecioara Maria a văzut pe Fiul său răstignit pe cruce și a căzut leșinată în brațele femeilor ce o însoțeau. După o altă versiune, acesta ar fi locul de unde sfintele femei asistară ră la ungerea corpului Mântuitorului de către Iosif din Arimatia și Nicodem.

Despre biserica catolică se zice că ar fi locul unde Isus apărură Mariei Magdalena după înviere, și de aceea locașul acesta sfânt se numește biserica Aparițiunii.

Biserica aceasta are în fața-i o incintă largă care se numește *Grădina*.

Întâlnirea Mariei cu Isus avu loc în acest loc. Iată ce spune Evanghelia în această privință:

„Și Maria zărește pe Isus stând și nu știa că e Isus. Femeie, îi zice Isus: pentru ce plângi? Pe cine cauți? Ea, gândind că este grădinarul, îi zice:

Doamne, dacă tu l'ai dus în altă parte, spune-mi unde l'ai pus și eu îl voi ridica. Maria, îi zice Isus. Ea întorcându-se îi zice: Rabuni, adică învățătorule. Nu mă atinge îi zice Isus, căci înăuntru nu m'am suit la Tatăl meu; du-te la frații mei și le spune: mă suit la Tatăl meu și la Tatăl vostru la Dumnezeu meu și la Dumnezeu vostru”.

Despre altarul copiilor, situat în spațiile Mormântului, se zice că ar fi locul de unde îngerul, îmbrăcat în vestimente albe, a comunicat femeilor sfinte învierea lui Isus.

Să reproducem din Evangheliile și pasajul referitor la această apariție:

„Iar târziu Sâmbătă, când se luminează de ziua întâia a săptămânii, veni Maria Magdalena și cealaltă Marie să privească mormântul.

Și iată se făc cutremur mare, căci îngerul Domnului pogorându-se din cer și venind prăvăli piatra și sta deasupra ei. Și era înfățișarea lui ca lumină de iulger și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada. Și de spaimă de dânsul păzitorii se cutremurară și fură ca morți. Iar îngerul răspunzând zise femeilor: nu vă temeți voi, căci știți că pe Isus, care a fost răstignit, îl căutați. Nu este aci: căci s'a sculat după cum a zis: veniți, vedeți locul unde era pus”

Așa dar, capela care conține mormântul Domnului se afla înconjurată de aceste biserici de care e despărțită de coridoare largi.

Acum văd mai bine dispozițiile capelei. Ea se afla într'o rotunda a cărei boltă se rezază pe 18 coloane de marmoră unite între prin arcade mărețe. Partea de sus a boltei e tăiată de numeroase ferestre din cari se revarsă făcșii largii de lumină.

Aflându-mă din nou în preajma mormântului mântuitorului, nu mă pot abține de a-l vizita pentru a doua oară. Descoper lucruri pe cari nici nu le observasem la prima mea vizită, sub impresia puternică ce mi produsese mormântul absorbindu-mi toată luarea aninte și toate simțurile.

Astfel, în compartimentul exterior al mormântului văd o piatră în formă de coloană care se numește *piatra îngerului*, și pe care a apărut unul din îngerii, îmbrăcat în alb.

Deasupra acestei pietre sunt 15 candelă în trei șiruri de câte 5. Cele din dreapta aparțin grecilor, cele din mijloc catolicilor, iar cele din stânga armenilor. Candelele acestea sunt de argint și ard ziua și noaptea.

Tot din compartimentul acesta, care precede mormântul,

se întind două deschizături una în dreapta, spre biserica catolică și cea laltă în stânga, spre biserica armenească. Din aceste deschizături strănte, făcute ca să încapă brațul unui om, se dă lumina în noaptea învierii, mulțimei enorme a credincioșilor strâși în vasta biserică.

Deasupra mormântului lui Isus sunt trei icoane reprezentând învierea. Cea din mijloc aparține grecilor și e sculptată în marmoră, cea din stânga a armenilor și cea din dreapta a catolicilor.

Aceste din urmă două icoane sunt admirabil lucrate în fire de aur și argint.

Numărul candelilor cari ard deasupra mormântului sunt în număr de 43. Grecii, armenii și catolicii au câte 13 candelă, iar copții 4. Fiecare din aceste rituri creștine mai are în fața mormântului câte 6 sfeșnice și câte 4 vase cu flori.

Toate amănuntele acestea nu le putusem desluși la prima mea vizită.

Pe mormântul Domnului n'au dreptul să slujească de căt grecii, armenii și catolicii, fie care la rândul lor. De câțiva ani, grecii au început necoresc să și cegeze rândul rușilor.

Toași, un preot grec ia parte la slujba săvârșită de clerul rusesc.

Mormântul lui Iosif din Arimatia. — Acum să vizităm mormântul lui Iosif din Arimatia. Trecem printr'o porțiță străntă, și coborând deabusilea cateva trepte de piatră, intrăm într'o subterană situată în apropiere de altarul copiilor. La lumina palidă și tremurătoare a lumânărilor de ceară ce le ținem în mână, zărim mai multe morminte săpate în stâncă. Unul din aceste morminte este al lui Iosif din Arimatia.

În apropierea acestui cavou se vede un coridor care duce la o altă capelă armenească, precum și la locuința clerului armenesc de serviciu la Sf. Mormânt.

Astfel de locuințe în preajma bisericii și în comunicație directă cu interiorul bisericii au și grecii pentru preoții lor.

Din cele ce am arătat până acum, se vede cât de mare și cât de complicată este, ca arhitectură, Biserica Sf. Mormânt, cu puzderia de biserici, capela, altare, subterane locuinți preoțești, coridoare și tribune ce cuprinde.

(Va urma).

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Eduard este distrat; Ștefan urma înainte.

— Dar cu cât sunt lucrurile mai sfinte, cu atât cel ce le calcă trebuie pedepsit; legea e mai severă pentru cel ce fură un potir de oțel decât pentru cel ce fură o lingură de argint.

„Nu-i nimic mai de desprețuit decât prietenia falsă, aceia care primește toate devotamentele, toate sacrificiile, și care nu are nimic asemănător pentru a da în schimb.

„Dar ce e de zis de acela care lovește fără cruțare în pieptul gol pentru a fi mai sigur, de acela care nu se mulțumește de a lovi în mână, dar o sfășie cu înțelul cu dinții și cu unghiile? Acesta, trebuie omorât, pentru că nu s'a găsit nimic mai rău ca moartea, săm mai curând pentru că el nu are suflet ca să-i fie sfășiat cu dinții și cu unghiile și strivit sub picioare. Nu ești de părerea mea Eduard?

Eduard, de câteva minute, îl privește cu mirare, căci Ștefan e galben ca o figură de ceară, și ochii lui aruncă flăcări.

— Ce ai Ștefane?

— Nimic; dar retrăește viața noastră; vezi ce ți-am dat eu și ce mi-ai înapoiat tu; eu, o via și deschisă pric mie; devotamentul cel mai integru, tu, falșitatea și trădarea.

„Tu mi-ai luat femeia care făcea bucuria și speranța mea, pentru care îndurasem sărăcia, și umilirile și foamea.

„Tu mi-ai luat-o fără a te sinchisi dacă cu ea imi smulgeai inima și măruntaele-i și încă poate ți-ai fi ertat dacă ai fi făcut-o fericită; dar tu ai condamnat-o la sărăcie și la ruină; după tot ce am suferit, a trebuit să îndur și suferințele ei, mai dureroase poate decât ale mele proprii.

„Și, adaoase el rânjind, tu credea că, ca preț pentru toate acestea, am să te fac fericit și bogat, că voi fi ca și căinele pe care îl bași și care-ți linge piciorul care l'a lovit.

„Nu, nu, tu vei plăti totul!

Eduard, năuc, voi să spue câteva cuvinte.

Ștefan urmă:

— Tu vei plăti totul!

„Intâi, voiam să te omor cu mâinile mele; nu voiam să simt lungimea ferului între tine și mine, voiam să simt loviturile care ți-ai fi dat; dar aceasta s'ar fi numit o crimă, m'ar fi închis, m'ar fi omorât, și eu am încă ceva de făcut, pentru care am nevoie de viața și libertatea mea.

„Îți las sort de isbândă.

Zicând acestea, el își desfăcu mantaua și scoase două spade.

— O să-ți dau una din aceste două spade: tu te vei apăra dacă poți; dar tu vei iscăli această hârtie, de care am nevoie dacă se găsește corpul tău după ce te-voi fi omorât.

Și îi dă o hârtie de iscălit, astfel concepută:

„Mă bat cu Ștefan cu arme egale.

— Dacă nu vrei să iscălești, nu-ți voi da spada și te omor fără apărare.

Eduard iscălește și vrea să vorbească.

— Liniște! zise Ștefan; apărăți viața dacă vrei, dar tu nu-o vei putea, o să te omor; de un an de zile am hotărât să mă răzbun, și n' am fiecare zi m'am exersat câte patru ceasuri cu această armă.

Zii rămas bun soarelui, verdetel; la tot, ce tu iubeai; toate acestea sunt pierdute pentru tine.

— Eu nu mă voi bate cu tine; zice Eduard.

— Ba da, căci te voi omor, răspunde Ștefan.

— El bine, pentru că tu o vrei, ne vom bate; dar această scrimă mi-e tot așa de familiară ca și tie.

El își aruncă hainele și se pun în pază, întepenindu-și bine pi-

ciocarele lor pe pământ, tăcuți și cu privirile însărgerate.

Un vânt cald adie parfumul florilor pe ierburi parfumate și leagănă crengile arborilor și soarele mângăie pământul plin cu erburi înflorite.

Aremele se încrucisase și se lovesc, se caută și se fugăresc și se înșeală.

Eduard, în adevăr, este îndemânatec, dar furia liniștită a lui Ștefan îl sfărâmă; el se bate cu desnadejde, de două ori Ștefan l'a înțepat.

Atunci Eduard devine un leu, el sări înroșindu-se și grăbi pe Ștefan, care e silit să se dea îndărăt.

Ștefan se întoarce încet, și Eduard poate să vadă rânjirea, căci Ștefan și-a ajuns scopul: Eduard are razele solare în ochi e orbit, el se apără la întâmplare dându-se îndărăt și Ștefan îl înfinge spada în piept; el cade și sângele se scurge, el se răspândește înăuntru și-l înăbușe.

Ștefan încalecă pe cal, galben și cu păl. ul zbărlit, și fuge, înfi-gându-și pintenii în coastele calului.

Un vânt cald adie parfumul florilor pe erburi parfumate, și leagănă crengile arborilor și soarele mângăie pământul acoperit cu erburi înflorite.

CXXVIII

Vergiss—mein—nicht

Ștefan sfătuisse pe Magdalena să locuiască în casa d-lui Müller; acolo, ea rămase patru zile singură: ea regăsi numele lui Ștefan și al său săpate în scoarța teiului; ea regăsi toate amintirile despre inocenta ei dragoste pentru Ștefan.

Cât despre el, el avea nevoie de acest timp pentru a-și reveni din sguduitoră puternică ce o resimțise, și, de altfel el vroia să lase Magdalenei câteva zile de singurătate pentru a se deda fără bănuială amintirilor ei.

Căci desigur că atunci când nu-l acolo, o femeie își iubește iubitul căruia ea nu s'a dat, pentru că atunci ea nu are nimic de temut dela el, și ea se dăda cu totul la nespusa dulceață de a iubi.

Și în adevăr, atât de fericit e să iubești pe cineva, că ne mirăm de a vedea femeile cerșind recunoștința pentru dragostea ce ele o dau, ca și cum ele nu ar fi destul de răsplătite, nu numai prin dragostea ce ele însuflă, dar de asemenea prin aceia ce ele o încearcă.

Pentru a se folosi de efectul acestei singurătăți asupra inimei și spiritului Magdalenei, a patra zi fiind ziua de naștere a Magdalenei, el trimise înaintea-l un om însărcinat de a-l duce spinșor și nu-mă-uita, ca amintire a vechii lor prietenii.

În ziua aceea, el voi de asemenea să-și retrăiască amintirile, și se duse să vadă cămăruța ce locuise când era profesor, când era așa de sărman și așa de fericit de speranță, așa de bogat în viitor!

Apoi, plecând, el văzu pe Wilhelm Gil, care culcat la soare, aproape de luminis își fuma liniști pipa lui.

El își luase măsurile pentru a ajunge lângă Magdalena puțin timp după ștăfeta lui; el o găsi sub aleia de tei, tinând în mână buchetul ce tocmai primise; mișcă adânc, și, fără a băga de seamă, ea lăsa lacrimile să-l curgă.

La vederea lui, ea le șterse și îi zise:

— Eduard?

Ștefan își simți dinții scrâșnind zăzind că acesta era primul ei cuvânt, și-l răspunde încet:

— El trebuie să fie pe la jumătatea drumului.

Apoi el se așază lângă ea și rămăseră mult timp fără a vorbi; copilul lui Eduard și al Magdalenei îl rucunosc. El îi dădu câte-va dulciuri.

O tăcere lungă domni încă.

— Magdaleno, zise Ștefan, a-ceastă zi nu-ți amintește nimic?

— Oh, ha da! și nu e frumos din partea d-tale: de a-mi fi amintit acest trist amănunt trimetându-mi acest buchet.

— Pentru ce Magdaleno? Dacă viața d-tale prezintă este a bărbatului d-tale, pe cea din trecut e o stăpânesc; nu-i nimic în aceste amintiri care să rănească datoritiile d-tale. Ziua asta pe care noi ne-o amintim azi, noi eram aci, sub aceeași pom, unul lângă altul, ca și acum. Oh! Magdaleno, cât de frumoasă era viața atunci pentru mine! ce tare eram prin dragostea d-tale!

Fu o tăcere, în care timp el își căutără amintirile fără a și le spune unul altuia.

Apoi Ștefan:

— Da, era frumos, dar, mai târziu, ce decepție amară, ce suferințe! Nu știu Magdaleno, dar mi se pare că pentru fericirea d-tale însăși ai greșit; ai o inimă mare și prea e plină de poezie; inima celui ce ai luat de bărbat nu se potrivește cu a d-tale!

„Și eu, eu te iubeam atât, atât te-ai fi iubit! toată viața mea nu mi-ai fi întrebuintat-o decât spre a te face fericită.

El se sculă și nu mai veni câteva zile.

El o sfătuisse să nu primească pe nimeni și să nu se ducă, sub

motiv, că așa e mai bine, dar, în realitate, pentru a o lăsa în siguranță, dedată cu totul amintirilor ei și impresiunilor ce el îi lăsa.

(Va urma)

RENUMITELE BONBOANE ORIENTALE

parfumează admirabil gura și distrug orice miros urât al gurii, provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat. Indispensabile pentru fumătorii cari voesc să se lase de tutun sau să fumeze mai puțin.

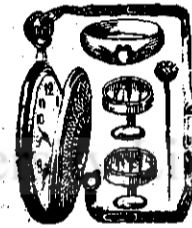
Cuția 50 bani la drogerii și farmaci

Cereți numai Bonboane orientale și observați ca cutia să fie la fel cu clișoul din acest anuțiu.

N.B. — Nu trebuie zdrobite cu dinții, ci lăsați să se topească încet în gură.

Sp'end'ă garnitură pentru domni cu preț aproape gratis!

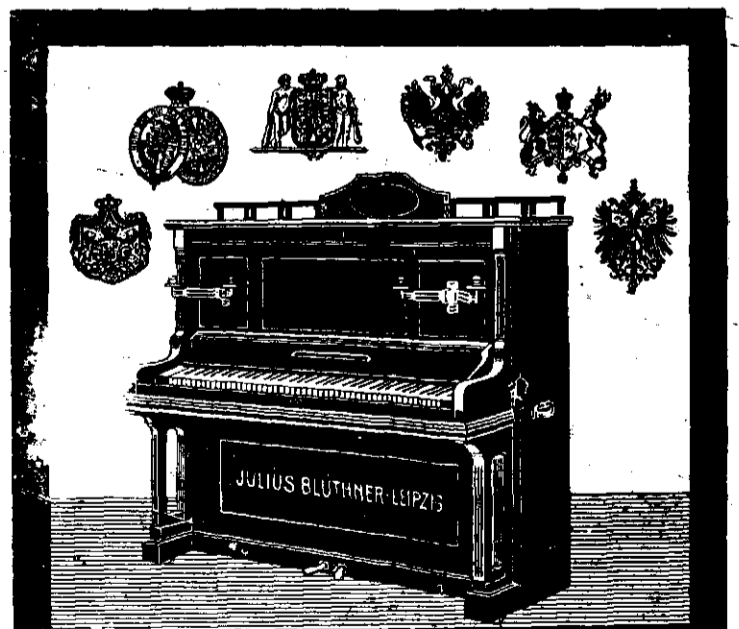
Primește oricine o garnitură compusă dintr'un admirabil ceas, plat, remontoir, de argint Vers, pentru bărbai, capacele splendid gravate, cadran de metal, mecanismul Anker, cu mers și cu act de garanție pe 3 ani, 1 lanț modern de cavalier, aur dubl, 1 pereche butoni de manșete de aur dubl, 1 inel de aur duble cu diamant parisian, 1 elegant ac de cravată cu briliant Victoria. Prețul de reclamă a unei astfel de garnituri complete este numai de Lei

9.50. Cine comandă de odată 2 garnituri primește gratuit o a treia garnitură. Vama și porto pentru toate 3 garnituri numai lei 9. Să profite fiecare de această ocazie și să comande imediat contra ramburs numai la:

Casa Românească de Export Segall & Co. Wien, VII Neuestifrasse 177B. Această casă se recomandă călduros.

Prin cadoul ce dăm, vom ca cine comandă 2 garnituri să primească a 3-a pentru vama și transportul ce trebuie plătit. Pentru 3 garnituri se plătește dară numai Lei 28.60 fără o altă cheltuială.

Garnituri complete pentru Dama numai 12 Lei. Francați scrisorile cu 25 bani. Carta postală cu 10 bani.

STEINWAY & SONS-NEWYORK PLEYEL-PARIS
JULIUS BLÜTHNER-LEIPZIG FEURICH, FÖRSTER,
SCHIEDMAYER UND SÖHNE GÖRS & KALMANN,
ADICĂ SCHIEDMAYER SI FII SEILER, GRAND, ETC. ETC.

N. MISCHONZNIKY

FURNISOR AL CURȚEI REGALE
BUCUREȘTI — STRADA COLȚEI N.º 7
VANZARE ȘI ÎN RATE